

Beckova skripta

Chalupa / Reiterman / Holý

Obchodní korporace

Obecná část

Základy soukromého práva V

Obsah

O autorech.....	V
Předmluva	VII
Seznam použitých zkratkXVII	XVII

§ 1 Charakteristika obchodní korporace

I. Pojmové znaky obchodní korporace.....	1
1. Společenství osob.....	2
2. Smluvní povaha.....	2
3. Společný účel.....	2
4. Právní osobnost (obchodní korporace jako právnická osoba).....	2
II. Druhy obchodních korporací.....	2
1. Druhy obchodních společností.....	3
2. Není společnost (podle ZOK) jako společnost (podle ObčZ).....	3
3. Osobní, kapitálové a evropské obchodní společnosti.....	4
4. Družstva.....	5
III. Účel obchodní korporace.....	6
1. Osobní společnost.....	6
2. Kapitálová společnost.....	6
3. Evropská obchodní společnost.....	6
3.1 Evropská společnost.....	6
3.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení.....	6
4. Družstvo.....	6
4.1 Družstvo v užším smyslu.....	6
4.2 Evropská družstevní společnost.....	6
IV. Výkon předmětu činnosti obchodní korporace, který je omezen na fyzické osoby.....	7
V. Důvody pro vznik obchodní korporace.....	7

§ 2 Právní úprava obchodních korporací

I. Česká právní úprava.....	10
1. ObčZ.....	10
2. ZOK.....	10
3. Zvláštní právní předpisy.....	10
II. Evropská právní úprava.....	11
1. Právní úprava evropských forem společností.....	11
1.1 Evropská společnost.....	11
1.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení.....	12

1.3	Evropská družstevní společnost.....	12
2.	Směrnice.....	12
§ 3	Založení a vznik obchodní korporace, jednání před vznikem obchodní korporace	
I.	Dvoufázovost procesu vzniku obchodní korporace.....	15
II.	Založení obchodní korporace	16
1.	Obecná úprava ustavení právnické osoby v ObčZ.....	16
2.	Obecná úprava založení obchodní korporace v ZOK	16
2.1	Společenská smlouva jako zakladatelské právní jednání.....	16
2.2	Formální náležitosti společenské smlouvy	16
2.3	Obsahové náležitosti společenské smlouvy	18
II.	Jednání před vznikem obchodní korporace	18
III.	Vznik obchodní korporace.....	19
1.	Obecná zásada	19
2.	Návrh na zápis do obchodního rejstříku.....	20
2.1	Podmínky podání návrhu	20
2.2	Osoby oprávněné k podání návrhu.....	20
2.3	Přílohy návrhu.....	20
2.4	Příslušný rejstříkový soud k podání návrhu.....	20
2.5	Soudní poplatek za podání návrhu na prvozápis obchodní korporace.....	21
2.6	Lhůta pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku a důsledky při jejím nedodržení.....	21
3.	Zápis do obchodního rejstříku.....	21
3.1	Lhůta, kterou má rejstříkový soud k provedení zápisu	21
3.2	Registrační princip zápisu do obchodního rejstříku.....	21
3.3	Konstitutivní účinky zápisu do obchodního rejstříku	22
§ 4	Specifika jednočlenné obchodní korporace	
I.	Klasické pojetí korporace jako společenství osob.....	24
II.	Jednočlenná obchodní korporace.....	24
III.	Minimální a maximální počet členů/zakladatelů.....	25
IV.	Působnost nejvyššího orgánu v jednočlenné obchodní korporaci	25
§ 5	Vklad	
I.	Charakteristika vkladu	29
II.	Rozdělení předmětů vkladu	32
1.	Peněžité vklady.....	33
2.	Nepeněžité vklady	33
2.1	Věc	33
2.2	Ocenitelnost peněží	33
2.3	Omezení předmětu nepeněžitého vkladu	33
A.	Práce a služby	33
B.	Další věci, s nimiž jsou omezeny dispozice	34
III.	Vkladová povinnost.....	34
1.	Vznik vkladové povinnosti.....	34
2.	Obsah vkladové povinnosti	34

3.	Definitivní povaha vkladu	35
4.	Lhůta pro splnění vkladové povinnosti	35
5.	Splnění vkladové povinnosti	36
5.1	Splacení peněžitého vkladu.....	36
5.2	Vnesení nepeněžitého vkladu.....	37
A.	Nemovité věci	37
B.	Movité věci	37
C.	Nepeněžité vklady, které nejsou věcmi.....	38
6.	Správce vkladů	38
6.1	Role správce vkladů.....	38
6.2	Osoba správce vkladů	39
6.3	Prohlášení o splnění vkladové povinnosti.....	39
6.4	Role správce vkladů po vzniku obchodní korporace	39
IV.	Převod vlastnického práva k předmětu vkladu	39
1.	Nabytí vlastnického práva vznikem obchodní korporace	39
2.	Věci zapsané do veřejného seznamu	40
3.	Závod nebo jeho část, jejichž součástí je věc zapsaná do veřejného seznamu	40
V.	Peněžítá náhrada nepeněžitého vkladu	40
VI.	Zákonné ručení za splnění vkladové povinnosti.....	41

§ 6 Základní kapitál

I.	Charakteristika základního kapitálu	45
1.	Pojem základního kapitálu	45
2.	Právní význam a účel základního kapitálu	45
II.	Účetní význam základního kapitálu	46
1.	Základní kapitál jako pasivum obchodní korporace.....	46
2.	Základní kapitál jako složka vlastních zdrojů obchodní korporace	46
3.	Vzorová rozvaha obchodní korporace.....	46
III.	Ochrana základního kapitálu	48
1.	Obecně.....	48
2.	Podstatné prvky ochrany základního kapitálu.....	49
2.1	Minimální výše základního kapitálu	49
2.2	Úprava ocenění nepeněžitých vkladů	49
2.3	Omezení u předmětů nepeněžitého vkladu	49
2.4	Pravidla pro splnění vkladové povinnosti	49
2.5	Zajištění nabytí reálné hodnoty nepeněžitého vkladu obchodní korporací	50
2.6	Zákaz nabytí vlastních podílů	50
2.7	Omezení výplaty zisku nebo jiných vlastních zdrojů a omezení pro tzv. finanční asistenci (tj. financování nabytí vlastních podílů)	51
2.8	Regulace procesu zvýšení a snížení základního kapitálu.....	51

§ 7 Podíl

I.	Charakteristika podílu.....	53
II.	Podíl jako věc v právním smyslu.....	54
1.	Sekuritizace podílu.....	55

2.	Převoditelnost podílu	56
2.1	Podíly, u nichž převažuje osobní povaha	56
2.2	Podíly, u nichž převažuje kapitálová povaha	56
2.3	Podíly v družstvu	57
3.	Zastavitelnost podílu	58
3.1	Obecné pravidlo	58
3.2	Úprava v ObčZ	58
3.3	Vznik zástavního práva	58
3.4	Zástavní právo k sekuritizovanému podílu	58
4.	Přechod podílu	58
5.	Mnohost podílů jednoho společníka	60
6.	Rozdělení podílu	61
7.	Spoluvlastnictví podílu (správce společné věci)	62
III.	Kvalitativní stránka podílu	62
1.	Práva a povinnosti plynoucí z účasti v obchodní korporaci	62
2.	Rovnost práv a povinností společníků	63
3.	Výjimky z rovnosti společníků ze zákona	64
3.1	Práva menšinových společníků	64
3.2	Práva většinových společníků	64
4.	Výjimky z rovnosti společníků ze zakladatelského právního jednání	64
IV.	Kvantitativní stránka podílu	64
1.	Kvantifikovatelnost práv a povinností	64
2.	Velikost podílu	65
V.	Podíl na zisku	66
1.	Charakteristika podílu na zisku	66
2.	Rozhodování o rozdělení a výplatě podílu na zisku	66
2.1	Schválení účetní závěrky	67
2.2	Rozdělení zisku mezi společníky, příp. další osoby	67
2.3	Rozhodnutí statutárního orgánu o vyplacení podílu na zisku	67
2.4	Splatnost podílu na zisku	67
3.	Test úpadku při rozhodování o výplatě podílu na zisku	68
4.	(Ne)vratnost vyplaceného podílu na zisku	70
5.	Zálohy na výplatu podílu na zisku	70
5.1	Mezitímní účetní závěrka	70
5.2	Maximální výše zálohy	71
5.3	Omezení zdrojů pro výplatu zálohy	71
5.4	(Ne)vratnost přijaté zálohy	71
VI.	Vypořádací podíl a podíl na likvidačním zůstatku	71
1.	Charakteristika vypořádacího podílu	71
2.	Charakteristika podílu na likvidačním zůstatku	72
3.	Rozdíl mezi vypořádacím podílem a podílem na likvidačním zůstatku	72
4.	Výše vypořádacího podílu	72
4.1	Základ pro výpočet vypořádacího podílu	72
4.2	Určení konkrétní výše vypořádacího podílu	73
4.3	Způsob výplaty vypořádacího podílu	73
5.	Výše podílu na likvidačním zůstatku	75
5.1	U obchodních korporací bez vkladové povinnosti	75

5.2	U obchodních korporací s vkladovou povinností	75
5.3	Způsob výplaty podílu na likvidačním zůstatku	76
6.	Zákonné ručení společníků při zrušení obchodní korporace s likvidací	77

§ 8 Orgány obchodních korporací

I.	Vnitřní struktura obchodní korporace.....	81
1.	Druhy orgánů.....	82
1.1	Nejvyšší orgán.....	82
1.2	Statutární orgán	83
1.3	Kontrolní orgán	83
2.	Rozhodování kolektivního orgánu	84
II.	Rozhodnutí orgánu obchodní korporace.....	84
1.	Rozhodnutí orgánu obchodní korporace jako právní jednání.....	84
1.1	Zdánlivost rozhodnutí orgánu obchodní korporace	85
1.2	Neplatnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace	85
2.	Účinnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace	86
III.	Předpoklady členství v orgánech obchodní korporace	86
1.	Osoby způsobilé k členství v orgánech obchodní korporace	86
2.	Způsobilost k výkonu funkce a informační povinnosti členů volených orgánů obchodní korporace	87
2.1	Působnost pravidel týkajících se překážek funkce a informačních povinností v ObčZ a ZOK	87
2.2	Překážky funkce	88
2.3	Informační povinnosti	89
A.	Informační povinnost podle ObčZ.....	89
B.	Informační povinnost podle ZOK.....	89
2.4	Požadavky na zástupce právnické osoby, která je členem orgánu obchodní korporace.....	90
IV.	Vztah členů orgánů a obchodní korporace	90
1.	Vznik členství v orgánu obchodní korporace	91
2.	Forma a schvalování smlouvy o výkonu funkce	91
3.	Odměňování za výkon funkce	91
3.1	Odměňování na základě smlouvy o výkonu funkce	92
3.2	Odměňování na základě zákona.....	93
3.3	Jiné plnění (související s výkonem funkce) ve prospěch člena orgánu.....	95
A.	Souhlas nejvyššího orgánu a vyjádření kontrolního orgánu	95
B.	Plnění související s výkonem funkce.....	95
C.	Plnění zaměstnanci – členovi statutárního orgánu nebo jeho osobě blízké	95
D.	Plnění na základě vnitřního předpisu obchodní korporace.....	96
E.	Plnění v případě nepříznivé ekonomické situace obchodní korporace	96
F.	Vrácení prospěchu v případě úpadku obchodní korporace.....	96
4.	Zákaz konkurence a následky jeho porušení.....	97
5.	Odstoupení člena orgánu obchodní korporace z funkce.....	101

6.	Potenciální vztahy (ručení) člena orgánu vůči věřitelům obchodní korporace	101
6.1	Obecné ručení v případě nenahrazení újmy	102
6.2	Zvláštní ručení (bývalého) člena statutárního orgánu nebo osoby v obdobném postavení při úpadku obchodní korporace.....	102
6.3	Zvláštní ručení vyloučeného člena statutárního orgánu nebo osoby v obdobném postavení při porušení zákazu výkonu funkce	102
V.	Jednání obchodních korporací navenek	102
1.	Zástupčí teorie jednání za právnickou osobu	102
2.	Statutární orgán	103
2.1	Generální jednatelské oprávnění statutárního orgánu	103
2.2	Způsob jednání za obchodní korporaci	103
2.2	Omezení jednatelského oprávnění	106
A.	Obecná neúčinnost omezení vůči třetím osobám	106
B.	Účinnost omezení v případech, kdy zákon vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu	107
C.	Neúčinnost omezení v případech souhlasu kontrolního orgánu	110
3.	Další zástupci obchodní korporace.....	111
4.	Zvláštní úprava jednání za obchodní korporaci	112
4.1	Jednání za obchodní korporaci s kolektivním statutárním orgánem, která má zaměstnance	112
4.2	Jednání za obchodní korporaci podle procesních předpisů.....	112
VI.	Uzavření smlouvy bez znaleckého posudku nebo v rozporu s ním.....	113
1.	Právo na vypořádání	113
2.	Lhůty pro uplatnění práva na vypořádání.....	113
3.	Forma vypořádání.....	113
4.	Zákonem vyžadované doložení znaleckého posudku	114
VII.	Pravidla jednání členů orgánů	115
1.	Péče řádného hospodáře	115
1.1	Výjimka ve vztahu k členům nejvyššího orgánu kapitálové společnosti a družstva	116
1.2	Obecná úprava péče řádného hospodáře v ObčZ.....	116
1.3	Speciální úprava péče řádného hospodáře v ZOK	116
A.	Člen orgánu obchodní korporace a prokurista	116
B.	Speciální pojmové znaky péče řádného hospodáře podle ZOK	117
C.	Důkazní břemeno splnění povinnosti péče řádného hospodáře	117
D.	Udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení.....	118
E.	Důsledky porušení povinnosti péče řádného hospodáře.....	118
F.	Smlouva o vypořádání újmy	118
2.	Pravidla o střetu zájmů	119
2.1	Obecná úprava pravidel o střetu zájmů	119
2.2	Potenciální střet zájmů	119
A.	Možné situace potenciálního střetu zájmů	119
B.	Informační povinnost.....	120

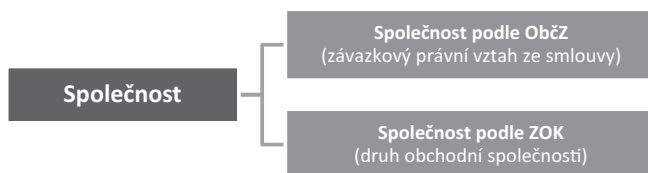
C.	Pozastavení výkonu funkce	120
2.3	Přímý střet zájmů	121
A.	Možné situace přímého střetu zájmů	121
B.	Výjimka pro smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku	121
C.	Informační povinnost	121
D.	Zákaz uzavření smlouvy	122
E.	Specialita ustanovení o přímém střetu zájmů	122
VIII.	Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce	123
1.	Okruh osob, které je možné vyloučit z výkonu funkce	123
2.	Pravomoc soudu rozhodnout o vyloučení z výkonu funkce	124
2.1	Vyloučení z výkonu funkce v průběhu insolvenčního řízení	124
2.2	Vyloučení z výkonu funkce mimo insolvenční řízení	124
2.3	Důsledek rozhodnutí soudu o vyloučení z výkonu funkce	125

§ 9 Podnikatelská seskupení

I.	Druhy podnikatelských seskupení	128
II.	Jednání ve shodě	130
1.	Pojem jednání ve shodě	130
2.	Solidární plnění povinností osob jednajících ve shodě	131
3.	Vyvratitelné domněnky osob jednajících ve shodě	131
III.	Ovlivnění	131
1.	Pojem ovlivnění	131
2.	Právní následky ovlivnění	133
2.1	Povinnost vlivné osoby nahradit újmu ovlivněné osobě	134
2.2	Vznik ručení na straně vlivné osoby za dluhy ovlivněné osoby ...	134
2.3	Obdobné použití § 60 písm. d) ZOK	135
2.4	Následky společné pro ovlivnění a ovládání	135
IV.	Ovládání	135
1.	Pojem ovládání	135
2.	Mateřská a dceřiná obchodní korporace	136
3.	Domněnky ovládání	137
3.1	Nevyvratitelná domněnka ovládání	137
3.2	Vyvratitelné domněnky ovládání	137
A.	Většinový společník	137
B.	Společník s rozhodujícím vlivem	139
C.	Osoba nakládající alespoň se 40 % všech hlasů v ovládané osobě	139
D.	Osoby jednající ve shodě, které společně nakládají alespoň se 40 % všech hlasů v ovládané osobě	140
E.	Osoba nakládající alespoň se 30 % hlasů představujícími většinu hlasů osob přítomných na posledních 3 jednáních nejvyššího orgánu ovládané osoby	140
4.	Právní následky ovládání	140
4.1	Povinnost statutárního orgánu ovládané osoby vypracovat zprávu o vztazích	141
4.2	Právo na odkup podílu	142

4.3	Následky společné pro ovlivnění a ovládání.....	143
V.	Právní následky společné pro ovlivnění i ovládání	143
1.	Obdobné použití některých ustanovení o střetu zájmů	144
2.	Obdobné použití některých ustanovení o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce	144
3.	Obdobné použití ustanovení o ručení členů orgánu při úpadku obchodní korporace	145
VI.	Koncern	145
1.	Pojem koncernu	145
2.	Právní následky uveřejněného koncernu	147
2.1	Zproštění povinnosti hradit újmu řízené (ovlivněné) osobě při koncernovém vypořádání újmy.....	148
2.2	Oprávnění orgánu řídící osoby udělovat orgánům řízené (ovlivněné) osoby pokyny týkající se obchodního vedení	148
§ 10 Neplatnost, zrušení, likvidace a zánik obchodní korporace		
I.	Obecná úprava v ObčZ.....	153
II.	Speciální úprava v ZOK	153
III.	Základní pojmy.....	153
IV.	Neplatnost obchodní korporace	154
1.	Právní vady při zakládání obchodní korporace	154
2.	Povaha neplatnosti.....	154
3.	Důsledek prohlášení neplatnosti obchodní korporace.....	155
4.	Důvody pro prohlášení neplatnosti obchodní korporace.....	155
V.	Zrušení obchodní korporace	156
1.	Obecně.....	156
2.	Zásada zrušení obchodní korporace s likvidací.....	156
3.	Výjimky ze zásady zrušení obchodní korporace s likvidací	156
4.	Právní důvody zrušení obchodní korporace	156
5.	Dobrovolné a nedobrovolné zrušení obchodní korporace.....	157
VI.	Likvidace obchodní korporace	158
1.	Obecně.....	158
2.	Vstup obchodní korporace do likvidace.....	158
3.	Volba a odvolání likvidátora.....	159
4.	Výkon funkce likvidátora.....	159
5.	Jmenování likvidátora soudem	160
6.	Informování věřitelů při likvidaci společnosti	160
7.	Účetní a archivační dopady likvidace	160
8.	Zpeněžování majetku a uspokojování věřitelů	160
9.	Konečná zpráva o průběhu likvidace	161
10.	Konec likvidace a zánik obchodní korporace.....	161
11.	Orientační harmonogram likvidace pro SRO.....	162
VII.	Zánik obchodní korporace	162
	Seznam literatury	164

Obr. č. 4 Rozdíl mezi společností podle ObčZ a společností podle ZOK

3. Osobní, kapitálové a evropské obchodní společnosti

Pro veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost používá ZOK legislativní zkratku „**osobní společnost**“ a pro společnost s ručením omezeným a akciovou společnost legislativní zkratku „**kapitálová společnost**“ (§ 1 odst. 2 ZOK).

Základní odlišnosti osobních a kapitálových společností přibližuje níže uvedená tabulka:

CHARAKTERISTIKA	OSOBNÍ SPOLEČNOSTI	KAPITÁLOVÉ SPOLEČNOSTI
Základní charakteristika	Blízkost mezi osobami společníků a samotnou společností	Oddělení osob společníků od samotné společnosti
Účast společníků na podnikání společnosti	Osobní	Kapitálová, prostřednictvím vkladu
Kapitálová složka účasti na společnosti (vklad)	Nevýznamná	Důležitá
Oprávnění jednat za společnost	Vázáno na účast ve společnosti	Není vázáno na účast ve společnosti
Zákaz konkurence vůči společnosti	Vztahuje se i na společníky	Vztahuje se pouze na členy orgánů společnosti
Ručení společníků za dluhy společnosti	Společníci ručí společně a nerozdílně	Společníci zásadně neručí
Změna společníků	Limitovaná, nutnost změny společenské smlouvy	Volnější, prostřednictvím převodu podílu
Převod podílu	Zakázán	Povolen
Struktura orgánů	Jednoduchá, hlavní slovo mají společníci	Složitější, formuje se valná hromada a často také dozorčí rada

V kontextu českého korporálního práva je rozdělení na osobní a kapitálové obchodní společnosti třeba chápat jako určité **spektrum** táhnoucí se **od modelově osobní veřejné obchodní společnosti** přes komanditní společnost a společnost s ručením omezeným až **po modelově kapitálovou akciovou společnost**.

Příklad

Alfons Hlavička pochází ze zemědělské rodiny z Moravy, je studentem práv a milovníkem rychlých vozů. Jeho rodiče vždy chtěli mít ze syna právníka, a tak jim jeho úspěch u přijímacích zkoušek udělal takovou radost, že mu darovali 200 000 Kč, aby si mohl koupit nějaký slušný vůz. Jiný majetek Alfons nemá.

Alfons si vybral u společnosti BBB CARS a.s. svůj vysněný Chevrolet Corvette C6 Cabrio s tmavě červenou metalízou, rok výroby 2006 a s výkonem rovných 400 koňských sil. Naneštěstí vůz stál 500 000 Kč. Alfons však neváhal a uzavřel ohledně 300 000 Kč, kterých se mu nedostávalo, úvěrovou smlouvu se společností Duodebet Bank a.s., která Alfonsovi, jenž jinak žádné dluhy neměl, ráda úvěr poskytla.

Představte si však, že by pan Alfons namísto toho jako jediný společník založil společnost Alfons Hlavička s.r.o., dar od rodičů vložil jako peněžitý vklad do jejího základního kapitálu a automobil koupil jménem společnosti. Sepište rozvahu této společnosti po koupi automobilu.

Řešení

AKTIVA		PASIVA	
B. Dlouhodobý majetek		A. Vlastní kapitál	
<i>B.II. Dlouhodobý hmotný majetek</i>		<i>A.I. Základní kapitál</i>	
Chevrolet Corvette C6 Cabrio	500 000 Kč	Základní kapitál	200 000 Kč
		B. Cizí zdroje	
		<i>B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci</i>	
		Úvěr u Duodebet Bank a.s.	300 000 Kč
CELKEM	500 000 Kč	CELKEM	500 000 Kč

Z uvedené rozvahy je tedy zřejmé, že původních 200 000 Kč, které tvoří základní kapitál společnosti Alfons Hlavička s.r.o., již společnost nevlastní. Totéž platí o částce poskytnutého úvěru 300 000 Kč. Též je zřejmé, že ani základní kapitál ve výši 200 000 Kč, ani úvěr ve výši 300 000 Kč nelze přiřadit k žádné konkrétní „části“ osobního automobilu, který tvoří jediný majetek společnosti Alfons Hlavička s.r.o. V obou případech se totiž jedná pouze o zdroje a původní aktiva, která jimi byla kryta, již v rozvaze společnosti nejsou, a i kdyby byla, nebylo by je možno k žádnému konkrétnímu pasivu přiřadit.

III. Ochrana základního kapitálu

1. Obecně

Ustanovení na ochranu základního kapitálu jsou **součástí širšího rámce ustanovení práva obchodních korporací na ochranu věřitelů**, přičemž úprava ochrany základního kapitálu na národní úrovni vychází z evropských směrnic.

SEKURITIZACE PODÍLU U JEDNOTLIVÝCH OBCHODNÍCH KORPORACÍ		
Druh obchodní korporace	Sekuritizace podílu do cenného papíru	Sekuritizace podílu dozaknihovaného cenného papíru
Veřejná obchodní společnost	NE	NE
Komanditní společnost	NE	NE
Společnost s ručením omezeným	ANO (kmenový list)	NE
Akciová společnost	ANO (akcie, zatímní list)	ANO (zaknihovaná akcie)
Družstvo (vč. bytového a sociálního)	NE	NE
Komanditní společnost na investiční listy	ANO (investiční list)	NE

2. Převoditelnost podílu

Koncepce převoditelnosti podílů je postavena **na rozlišování mezi:**

1. **podíly, u nichž převažuje osobní povaha** a kde je **převod nepřipustný**; a
2. **podíly, u nichž převažuje kapitálová povaha** a kde je **převod v zásadě možný bez omezení**.

2.1 Podíly, u nichž převažuje osobní povaha

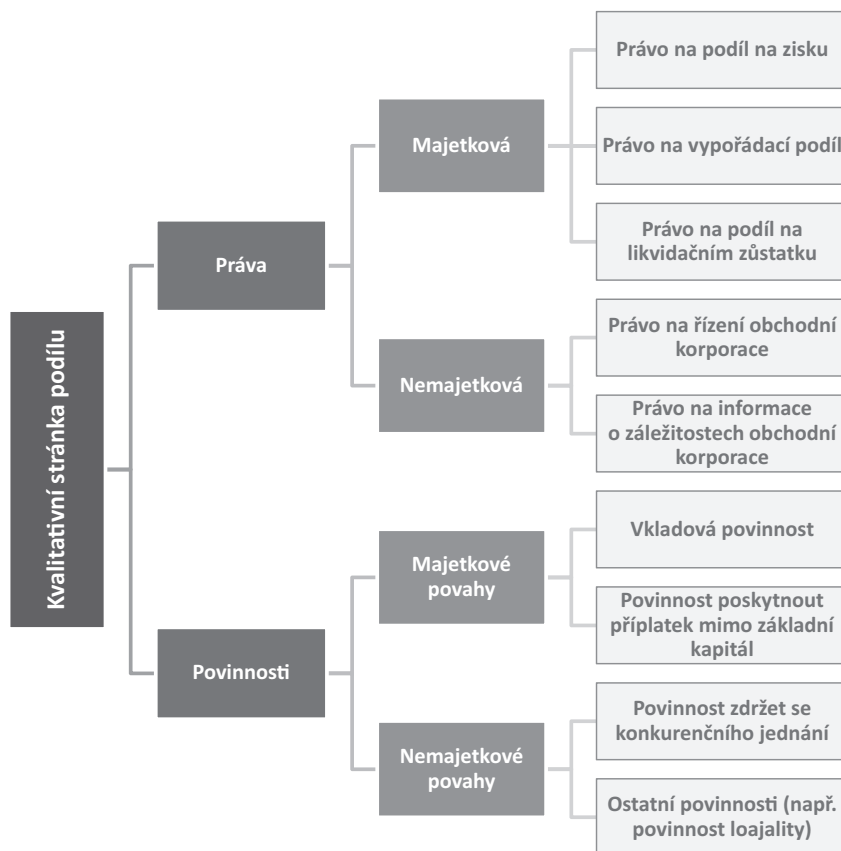
Podíly, kde převažuje osobní povaha účasti (**podíl společníka veřejné obchodní společnosti a podíl komplementáře**) **nelze převést vůbec** [§ 116 a § 119 ZOK (a to navzdory nepřesnému § 123 ZOK, který se dle našeho názoru použije pouze na podíl komanditisty)].

2.2 Podíly, u nichž převažuje kapitálová povaha

Podíly s již spíše kapitálovým základem (**podíl komanditisty a podíl společníka společnosti s ručením omezeným**) lze převést **zcela volně mezi společníky** (§ 123, § 207 ZOK) a se **souhlasem valné hromady** (resp. ostatních společníků v případě komanditní společnosti) na třetí osobu (§ 123, § 208 ZOK), ledaže společenská smlouva tento režim modifikuje. **Kmenový list** jako cenný papír představující podíl ve společnosti s ručením omezeným je však vždy **neomezeně převoditelný** (§ 137 ZOK).

Podíly s ryze kapitálovým základem (**akcie akciové společnosti a investiční listy komanditní společnosti na investiční listy**) pak **lze převést zcela volně**, ledaže zakladatelské právní jednání příslušné společnosti jejich převoditelnost omezí, nikoli však vyloučí (§ 270 ZOK, § 174 odst. 1 ZISIF). Akcie na majitele jsou vždy neomezeně převoditelné (§ 274 odst. 1 ZOK).

Obr. č. 28 Kvalitativní stránka podílu

2. Rovnost práv a povinností společníků

Uvedená práva a povinnosti by měly náležet všem společníkům bez rozdílu. Toto pravidlo však není možné brát absolutně, ale je třeba vycházet z toho, že mohou existovat různé kategorie společníků s různými právy (ať již na základě zákona nebo zakladatelského právního jednání), avšak jednak uvnitř těchto kategorií musí být zachována rovnost, a jednak rozlišování mezi kategoriemi společníků navzájem nesmí být zneužívajícího charakteru (§ 212 odst. 1 věta druhá ObčZ).

Výjimky z principu rovnosti práv a povinností společníků mohou plynout 1. přímo ze zákona nebo 2. být stanoveny zakladatelským právním jednáním.

VNITŘNÍ STRUKTURA OBCHODNÍCH KORPORACÍ					
Druh orgánu	Veřejná obchodní společnost	Komanditní společnost	Společnost s ručením omezeným	Akciová společnost	Družstvo
Nejvyšší orgán	všichni společníci (dohromady) (§ 44 odst. 1 ZOK)	všichni společníci (dohromady) (§ 44 odst. 1 ZOK)	valná hromada (§ 44 odst. 1 ZOK)	valná hromada (§ 44 odst. 1 ZOK)	členská schůze (§ 44 odst. 1 ZOK)
Statutární orgán	každý společník, který splňuje podmínky § 46 ZOK (zvláště) , ledaže společenská smlouva stanoví, že statutárním orgánem jsou jen někteří takoví společníci (§ 44 odst. 4, § 106 odst. 1 ZOK)	každý komplementář, který splňuje podmínky § 46 ZOK (zvláště) , ledaže společenská smlouva stanoví, že statutárním orgánem jsou jen někteří takoví komplementáři (§ 125 odst. 1 ZOK)	každý jednatel (zvláště) , ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří kolektivní orgán (§ 44 odst. 4 ZOK)	v dualistické struktuře představenstvo (§ 435 odst. 1 ZOK), v monistické struktuře statutární ředitel (§ 463 odst. 1 ZOK)	představenstvo (§ 705 ZOK) u tzv. malého družstva (méně než 50 členů) může být namísto představenstva statutárním orgánem určen předseda družstva (§ 726 odst. 1 ZOK)
Kontrolní orgán	dozorčí rada, kontrolní komise nebo jiný obdobný orgán (§ 44 odst. 2 ZOK)				

1. Druhy orgánů

1.1 Nejvyšší orgán

Nejvyšší orgán rozhoduje o **nejzásadnějších otázkách** fungování obchodní korporace, zpravidla o:

1. změnách ve složení společníků;
2. změně zakladatelského právního jednání;
3. volbě a odvolání volených orgánů společnosti;
4. schvalování řádné, mimořádné, mezitímní nebo konsolidované účetní závěrky;
5. rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů, nebo o úhradě ztráty;
6. zrušení společnosti s likvidací;
7. jmenování a odvolání likvidátora;
8. schválení návrhu rozdělení likvidačního zůstatku; a
9. schválení podstatné změny dosavadní struktury závodu nebo předmětu podnikání nebo činnosti obchodní korporace.

Z hlediska působnosti § 44 až 69 ZOK, které upravují orgány obchodní korporace, je třeba upozornit na **§ 70 ZOK, podle kterého se díl 8 a díl 7 hlavy I. ZOK nepoužijí na nejvyšší**

B. Informační povinnost

Pokud k **potenciálnímu střetu zájmů** dojde, vzniká členovi orgánu (prokuristovi) **informační povinnost** (§ 54 odst. 1, 2 ZOK). Tuto informační povinnost člen orgánu splní tak, že o potenciálním střetu zájmů bez zbytečného odkladu informuje:

1. **ostatní členy orgánu**, jehož je členem, a **kontrolní orgán**, byl-li zřízen, jinak nejvyšší orgán; nebo
2. **nejvyšší orgán**, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost.

Prokurista plní informační povinnost oznámením **orgánu, který jej jmenoval** (§ 58 odst. 2 ZOK).

Prakticky je informační povinnost dle našeho názoru možno splnit zejména tak, že člen orgánu (prokurista) zašle informaci písemně do sídla obchodní korporace adresovanou k rukám příslušného orgánu anebo že tak učiní ústně na jednání příslušného orgánu.

C. Pozastavení výkonu funkce

Kontrolní nebo nejvyšší orgán může na vymezenou dobu **pozastavit** členu orgánu (prokuristovi), který oznámí střet zájmů, **výkon jeho funkce** (§ 54 odst. 4 ZOK). Domníváme se, že kontrolní nebo nejvyšší orgán je oprávněn výkon funkce pozastavit i v případě, že dojde k porušení povinnosti střet zájmů oznámit, protože jinak by toto oprávnění zůstalo bezzubým v případě, že člen orgánu (prokurista) svou povinnost nesplní, ačkoli kontrolní nebo nejvyšší orgán má dostatečné informace svědčící o potenciálním střetu zájmů.

Ať již ke splnění informační povinnosti a pozastavení výkonu funkce dojde či nikoli, je člen orgánu (prokurista) **stále povinen jednat v zájmu obchodní korporace** (§ 54 odst. 3 ZOK).

Příklad

Ing. Milan Boreček je členem představenstva společnosti LESKLO a.s. a až k nevydržení se mu líbí firemní právnička Mgr. Zrcátková. Ani Mgr. Zrcátková není vůči šarmu Ing. Borečka zcela imunní. Ing. Boreček proto zamýšlí zařídit, aby se společně s Mgr. Zrcátkovou jménem firmy zúčastnil celosvětové konference sklářského průmyslu 14. 2. 2016 v Paříži, ačkoli si jistě všichni dokážeme domyslet, co má být skutečným účelem této služební cesty. Dále hodlá přiznat Mgr. Zrcátkové zvláštní odměnu ve výši 1 000 000 Kč a kdoví co ještě. Co by měl pan Boreček, kterému jeho náklonnost k Mgr. Zrcátkové pomalu bere rozum, správně udělat?

Řešení

Ing. Boreček se nachází v situaci, kdy při výkonu jeho funkce může dojít ke střetu jeho zájmu se zájmem obchodní korporace. Proto by měl o tomto střetu zájmů informovat 1. ostatní členy představenstva a dozorčí radu anebo 2. valnou hromadu.

Pokračování příkladu

Ing. Boreček nikoho o svém potenciálním střetu zájmů rozhodně informovat nehodlá, dokud se o něm v celé kráse nedozví přímo Mgr. Zrcátková. Ještě je tu ovšem dozorčí rada a v ní její předseda Ing. Průhledný, kterého si sice nikdo nevšímá, ale který má vynikající pozorovatelský talent, takže složitou osobní situaci Ing. Borečka snadno odhalí. Jak bude Ing. Průhledný v situaci, kdy hrozí, že Ing. Boreček kvůli svým osobním zájmům bude jednat v rozporu se zájmy společnosti, postupovat?

Řešení

Ing. Průhledný svolá jednání dozorčí rady a předloží na něm návrh na pozastavení výkonu funkce člena představenstva Ing. Borečkovi. Učiní tak navzdory skutečnosti, že Ing. Boreček potenciální střet zájmů neoznámil, neboť dozorčí rada nemůže nečinně přihlížet tomu, jak Ing. Boreček zmámen svými city k Mgr. Zrcátkové bude svou funkci vykonávat v rozporu se zájmy společnosti.

2.3 Přímý střet zájmů

A. Možné situace přímého střetu zájmů

Přímým střetem zájmů je situace, kdy (§ 55 odst. 1, § 56 odst. 1 ZOK):

1. člen orgánu (prokurista) hodlá s obchodní korporací uzavřít smlouvu;
2. osoba členovi orgánu (prokuristovi) blízká hodlá s obchodní korporací uzavřít smlouvu;
3. osoba členem orgánu (prokuristou) ovlivněná nebo ovládaná (§ 71 a násl. ZOK) hodlá s obchodní korporací uzavřít smlouvu;
4. obchodní korporace má zajistit nebo utvrdit dluh nebo se stát spoludlužníkem:
 - člena orgánu (prokuristy),
 - osoby členovi orgánu (prokuristovi) blízké, nebo
 - osoby členem orgánu (prokuristou) ovlivněné nebo ovládané.

B. Výjimka pro smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku

Ustanovení o přímém střetu zájmů se **nepoužijí na smlouvy uzavírané v rámci běžného obchodního styku** (§ 57 ZOK).

C. Informační povinnost

Pokud k **přímému střetu zájmů** dojde, vzniká členovi orgánu (prokuristovi) **informační povinnost** (§ 55 odst. 1, 2 ZOK). Tuto informační povinnost člen orgánu splní tak, že o přímém střetu zájmů, a o tom, za jakých podmínek má být smlouva uzavřena, bez zbytečného odkladu informuje:

1. orgán, jehož je členem a kontrolní orgán, byl-li zřízen (ten podá nejvyššímu orgánu zprávu o informacích, které obdržel, příp. o jím uloženém zákazu uzavření smlouvy), jinak nejvyšší orgán; nebo
2. nejvyšší orgán, ledaže sám jako jediný společník vykonává jeho působnost.

Prokurista plní informační povinnost oznámením **orgánu, který jej jmenoval** (§ 58 odst. 2 ZOK).

Prakticky je informační povinnost dle našeho názoru možno plnit zejména tak, že člen orgánu (prokurista) zašle informaci písemně do sídla obchodní korporace adresovanou k rukám příslušného orgánu anebo že tak učiní ústně na jednání příslušného orgánu.

D. Zákaz uzavření smlouvy

Nejvyšší orgán nebo kontrolní orgán mohou uzavření smlouvy, která není v zájmu obchodní korporace, **zakázat** (§ 56 odst. 2 ZOK).

Domníváme se, že kontrolní nebo nejvyšší orgán je oprávněn uzavření smlouvy zakázat i v případě, že dojde k porušení povinnosti přímý střet zájmů oznámit, protože jinak by toto oprávnění zůstalo bezzubým v případě, že člen orgánu (prokurista) svou povinnost nesplní, ačkoli kontrolní nebo nejvyšší orgán má dostatečné informace svědčící o přímém střetu zájmů.

K tomu, aby k zákazu uzavření smlouvy došlo, postačí, že uzavření smlouvy zakáže buď kontrolní, nebo nejvyšší orgán. Pokud uzavření smlouvy zakáže kontrolní orgán, odpovídají za případnou újmu způsobenou obchodní korporací v důsledku neuzavření smlouvy namísto členů statutárního orgánu ti členové kontrolního orgánu, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře (§ 49 odst. 1 ZOK).

Pokud člen orgánu (prokurista) v rozporu se zákazem uzavření smlouvy smlouvu uzavře a bude při tom jednat v rozporu se zájmy obchodní korporace, může se toho dle našeho názoru obchodní korporace dovolat za podmínek § 437 odst. 2 ObčZ.

E. Specialita ustanovení o přímém střetu zájmů

Ustanovení o **přímém střetu zájmů jsou dle našeho názoru speciální** vůči ustanovením o potenciálním střetu zájmů, tj. v případě přímého střetu zájmů je třeba splnit pouze informační povinnost podle ustanovení o přímém střetu zájmů a nikoli již podle ustanovení o potenciálním střetu zájmů.

Příklad

Ing. Boreček úspěšně přežil pozastavení své funkce člena představenstva ve společnosti LESKLO a.s. ze strany dozorčí rady kvůli hrozící aféře s Mgr. Zrcátkovou. Ta nakonec ze společnosti odešla a začala se věnovat profesionálnímu modelingu. Ing. Boreček, poučen touto nepříjemností, začal partnerky vyhledávat na jiných místech. Na hodině bikram jógy se seznámil se slečnou Kukadlovou, která se posléze stala paní Borečkovou. Paní Borečková se nyní chystá vydat do společnosti LESKLO a.s., aby zde objednala 10 zrcadel do zrcadlového bludiště, které podnikatelsky provozuje. Smlouva bude s paní Borečkovou uzavřena za standardních podmínek, za jakých LESKLO a.s. svá zrcadla prodává. Má pan Boreček v souvislosti s touto smlouvou informační povinnost?

Řešení

Pan Boreček informační povinnost nemá, neboť jde o smlouvu uzavíranou v rámci běžného obchodního styku (§ 57 ZOK).

Pokračování příkladu

Paní Borečková se po úspěšném nákupu zrcadel rozhodla, že chce od LESKLO a.s. koupit jednu z jejich nemovitostí, a to za 10 000 000 Kč, což je o 1 000 000 Kč víc, než kolik činí její tržní cena. Ing. Boreček o návrhu smlouvy informoval představenstvo, které o věci hlasovalo, a uzavření smlouvy odsouhlasilo. Dozorčí radu v čele s Ing. Průhledným však Ing. Boreček neinformoval a smlouva byla s paní Borečkovou uzavřena. Smlouvu za LESKLO a.s. podepsal člen představenstva pan Čočka. Byla smlouva platně uzavřena?

Řešení

Ano. Pravidla o přímém střetu zájmů byla sice porušena, neboť dozorčí rada jakožto kontrolní orgán nebyla o úmyslu uzavřít smlouvu vykračující z hranic běžného obchodního styku informována, nicméně toto porušení nemá samo o sobě na platnost smlouvy vliv (smysl a účel zákona to ve smyslu § 580 odst. 1 ObčZ nevyžaduje) a při uzavírání smlouvy za společnost nejednal člen statutárního orgánu, který by byl ve střetu zájmů ve smyslu § 437 ObčZ.

VIII. Vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce

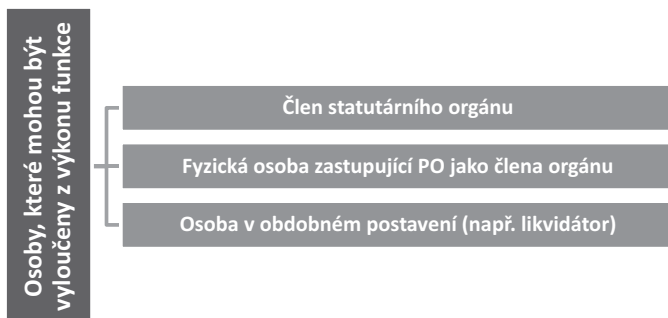
1. Okruh osob, které je možné vyloučit z výkonu funkce

Vyloučení z výkonu funkce je zvláštní institut, který má jednak **sankční funkci** (vůči členovi statutárního orgánu), **jednak funkci ochrannou** (vůči dotčené obchodní korporaci a jiným obchodním korporacím).

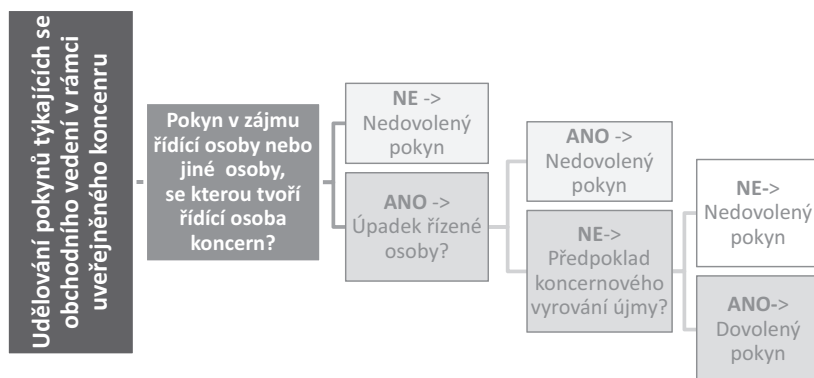
Týká se, na rozdíl od pravidel jednání členů orgánů:

1. **členů statutárního orgánu**;
2. v případě, že je **členem** statutárního orgánu **právníká osoba**, i **fyzické osoby, která ji** ve statutárním orgánu **zastupuje** (§ 69 odst. 1 ZOK); a
3. **osob v obdobném postavení**, jako je postavení člena statutárního orgánu, např. **likvidátora** (§ 69 odst. 2 ZOK).

Obr. č. 56 Osoby, které mohou být vyloučeny z výkonu funkce

Obr. č. 74 Dovolnost a nedovolenost pokynů týkajících se obchodního vedení v rámci uveřejněného koncernu

Příklad

Vraťme se k výše uvedenému obrázku koncernu AUTOBLESK, jehož existence byla jeho členy řádně uveřejněna na jejich internetových stránkách, a pokuste se postupně zodpovědět následující otázky:

Předseda představenstva společnosti AUTOBLESK – HOLDING a.s. pošle generálnímu řediteli společnosti AUTOBLESK – REKLAMA s.r.o. dopis, ve kterém mu udělí pokyn, aby uzavřel se společností AUTOBLESK – VÝVOJ s.r.o. úvěrovou smlouvu, již se zaváže jí poskytnout úvěr ve výši 10 000 000 Kč s úrokem ve výši 1 % a splatností 10 let. Důvodem je to, že tato společnost učinila významný objev, který potřebuje rozvinout, ale nemá na to dostatečné finanční prostředky. Předpokládá se, že újma představovaná nízkým úrokem bude společnosti AUTOBLESK – REKLAMA s.r.o. nejpozději do několika let vyrovnána tím, že bude profitovat z toho, že bude prodávat automobily s nově vynalezenou technologií. K dopisu jsou připojeny doklady, ze kterých vyplývá, že jde o předpoklad obchodně odůvodněný. Jde o oprávněný pokyn?

Řešení

Nejde, neboť pan generální ředitel není orgánem řízené osoby, kterému by mohl být pokyn týkající se obchodního vedení adresován (§ 81 odst. 1 ZOK).

Pokračování příkladu

Představte si, že výše uvedený pokyn byl zaslán jednatele společnosti AUTOBLESK – REKLAMA s.r.o. Jde o oprávněný pokyn?

Řešení

Nejde, neboť jej neudělil orgán řídicí osoby, kterým je představenstvo jako celek, nýbrž pouze předseda představenstva.

Obr. č. 77 Právní důvody zrušení obchodní korporace

5. Dobrovolné a nedobrovolné zrušení obchodní korporace

O **dobrovolném zrušení** právnické osoby rozhoduje její příslušný orgán (§ 168 odst. 2 ObčZ). V případě obchodních korporací je příslušným orgánem **nejvyšší orgán obchodní korporace** (společníci, valná hromada nebo členská schůze).

Orgánem veřejné moci rozhodujícím o zrušení obchodní korporace bude typicky **soud**, a to v následujících případech:

PŘÍPADY, KDY SOUD BUDE ROZHODOVAT O ZRUŠENÍ OBCHODNÍ KORPORACE		
Pramen	ObčZ (§ 172)	ZOK (§ 93)
Rozsah	Právnické osoby	Obchodní korporace
Iniciativa	soud na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu	soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem
Důvod pro rozhodnutí o zrušení	vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek	pozbyla všechna podnikatelská oprávnění; to neplatí, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než podnikání
	již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem	není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel
	nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se, nebo	nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společnostky, nebo
	tak stanoví (zvláštní) zákon	provozuje činnost, kterou podle jiného právního předpisu mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob.

Umožňuje-li zákon soudu zrušit obchodní korporaci z důvodu, který lze odstranit, soud ji

11. Orientační harmonogram likvidace pro SRO

Orientační harmonogram likvidace pro společnost s ručením omezeným může vypadat např. následovně:

ORIENTAČNÍ HARMONOGRAM LIKVIDACE PRO SRO		
Krok č.	Datum	Úkon
1	31. 7. 2015	Sestavení účetní závěrky za předchozí účetní období Podání příslušných daňových přiznání
2	1. 8. 2015	Vstup společnosti do likvidace Sestavení zahajovací rozvahy a soupis jmění společnosti Oznámení o vstupu do likvidace všem známým věřitelům
3	8. 8. 2015	Úhrada poplatku za publikaci výzev v Obchodním věstníku
4	10. 8. 2015	1. výzva pro věřitele k přihlášení pohledávek
5	30. 8. 2015	2. výzva pro věřitele k přihlášení pohledávek
6	1. 11. 2015	Žádost státnímu oblastnímu archivu o výběr archiválií mimo skartační řízení a splnění povinností podle ArchZ
7	31. 11. 2015	Konec lhůty pro přihlašování pohledávek
8	31. 12. 2015	Zpráva likvidátora s návrhem na rozdělení likvidačního zůstatku Konečná účetní závěrka za období od 1. 8. 2015 do 31. 12. 2015 Podání příslušných daňových přiznání Rozhodnutí valné hromady o schválení zprávy o průběhu likvidace
9	2. 1. 2016	Žádost o souhlas správce daně s ukončením činnosti
10	10. 1. 2016	Návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku

VII. Zánik obchodní korporace

Z § 185 ObčZ vyplývá, že obchodní korporace **zaniká dnem, kdy dojde k jejímu výmazu z obchodního rejstříku.**

Výmaz obchodní korporace z obchodního rejstříku má tedy **konstitutivní účinek.**

Likvidátor má uloženu povinnost zajistit uchování následujících dokumentů po dobu 10 let od zániku obchodní korporace:

1. konečnou zprávu o průběhu likvidace;
2. návrh na použití likvidačního zůstatku; a
3. účetní závěrku.

V případě zániku obchodní korporace bez likvidace zajistí uchování těchto dokladů její právní nástupce (§ 94 odst. 2 ZOK).

Publikace představuje učebnici práva obchodních korporací a navazuje na učebnici práva cenných papírů, která v rámci série Základů soukromého práva vyšla v roce 2014. Je založena na obdobných principech, kterými jsou jednoduchost a jasnost výkladu, přívětivá a názorná grafická stránka a velké množství příkladů vycházejících ze zkušeností autorů s aplikací práva obchodních korporací v praxi.

Zásadní devizou publikace je také skutečnost, že se autoři nebojí vyjádřit své názory na sporná ustanovení obecné části zákona o obchodních korporacích a přispět tak svým úsilím k hledání jejich správné interpretace.

Knihu ocení nejen studenti právnických fakult a jiných oborů, v rámci nichž se právo obchodních korporací vyučuje, ale také ti, kdo se právem obchodních korporací zabývají profesně.

Dalším připravovaným titulem ze série knih o základech soukromého práva je publikace věnující se přeměnám obchodních korporací a obchodnímu rejstříku.

www.beck.cz

Váš nejvýhodnější nákup

SK 38

ISBN 978-80-7400-577-0

9 788074 005770